

**NUTEISTŪJŲ, PRIKLAUSOMŲ NUO
PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ,
GYDYMO, REABILITACIJOS IR
INTEGRACIJOS Į VISUOMENĘ
GALIMYBĖS LIETUVOJE**

*SAULIUS VITKŪNAS,
KALĖJIMŲ DEPARATMENTO PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS
TEISINGUMO MINISTERIJOS DIREKTORIAUS PAVADUOTOJAS*

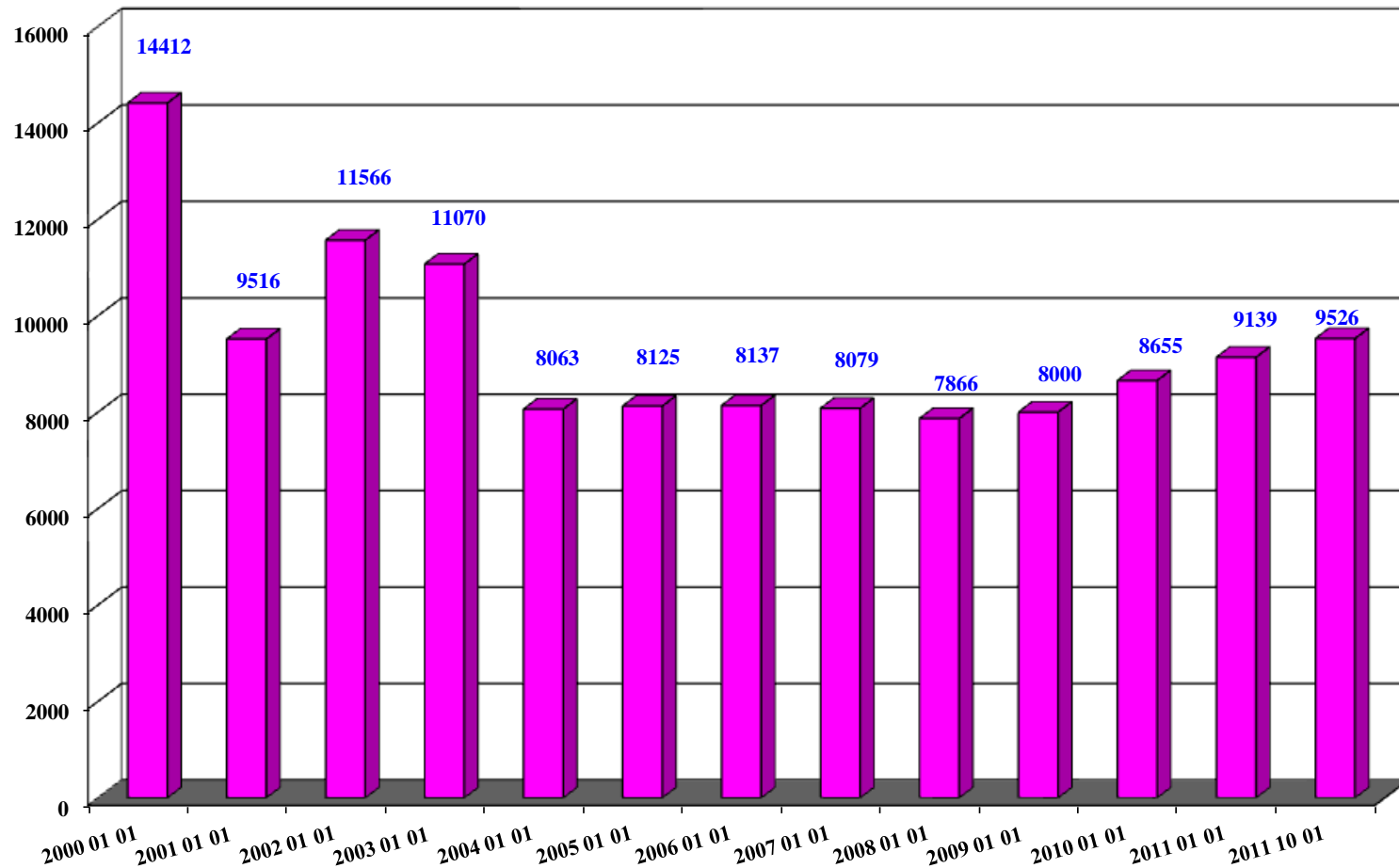
Vilnius, 2011 11 16

LIETUVOS LAISVĖS ATĖMIMO VIETOS

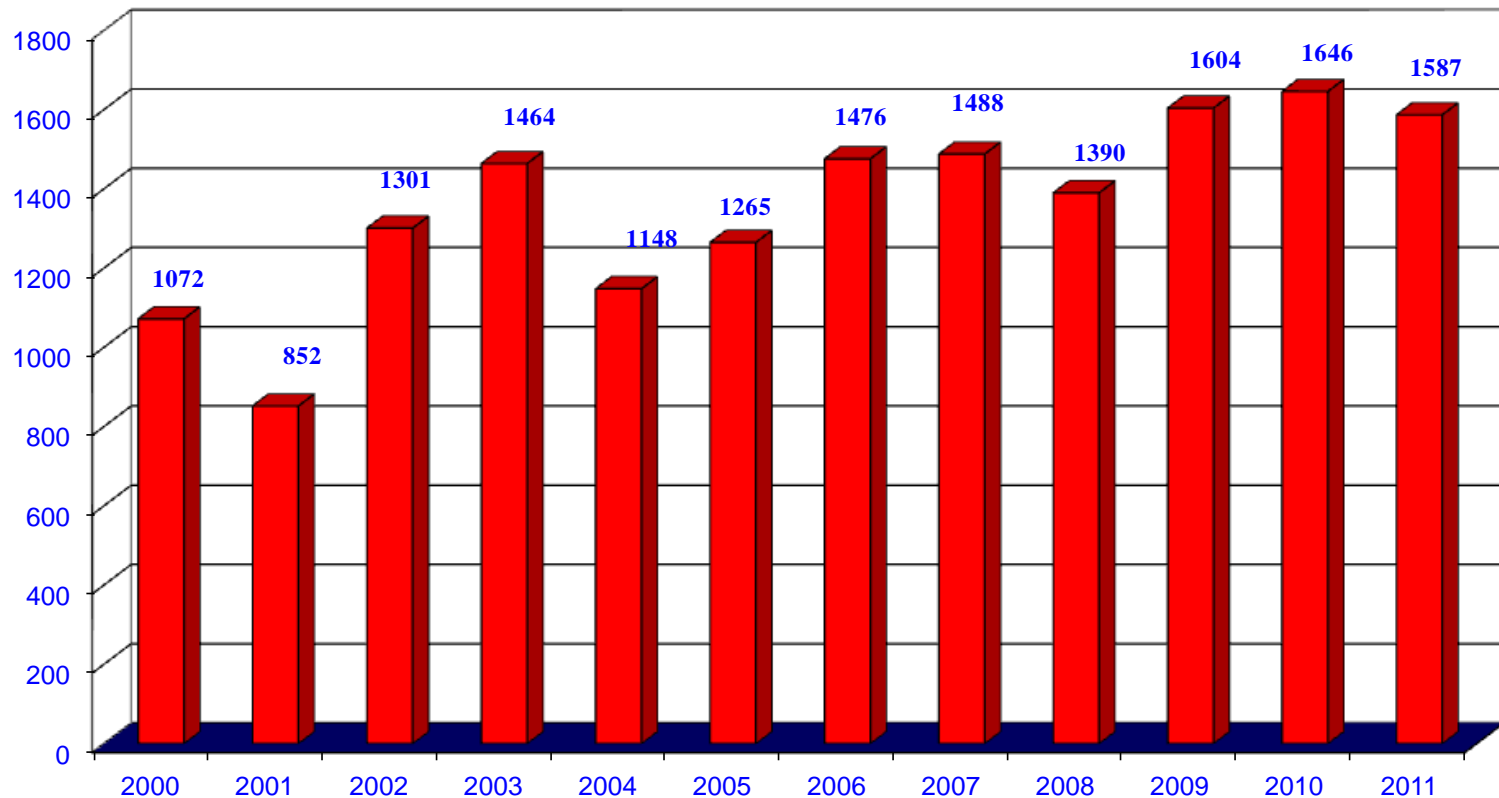
LIETUVOJE YRA 11 LAISVĖS ATĖMIMO ĮSTAIGŲ:

- 3 TARDYMO IZOLIATORIAI, IŠ KURIŲ VIENAS TARDYMO IZOLIATORIUS – KALĖJIMAS;
- 6 PATAISOS NAMAI, IŠ KURIŲ:
 - 1 PATAISOS NAMAI – ATVIROJI KOLONIJA;
 - 1 PATAISOS NAMAI MOTERIMS;
- 1 TARDYMO IZOLIATORIUS – PATAISOS NAMAI, SKIRTI NEPILNAMEČIAMS
- LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ LIGONINĖ, KURI VEIKIA VILNIUJE IR JOS FILIALAS – PRAVIENIŠKĖSE (ČIA ATLIEKA BAUSMĘ NUTEISTIEJI SERGANTYS TUBEREKULIOZE).

LIETUVOS LAISVĖS ATĖMIMO VIETOSE ESANČIŲ ASMENŲ SKAIČIUS

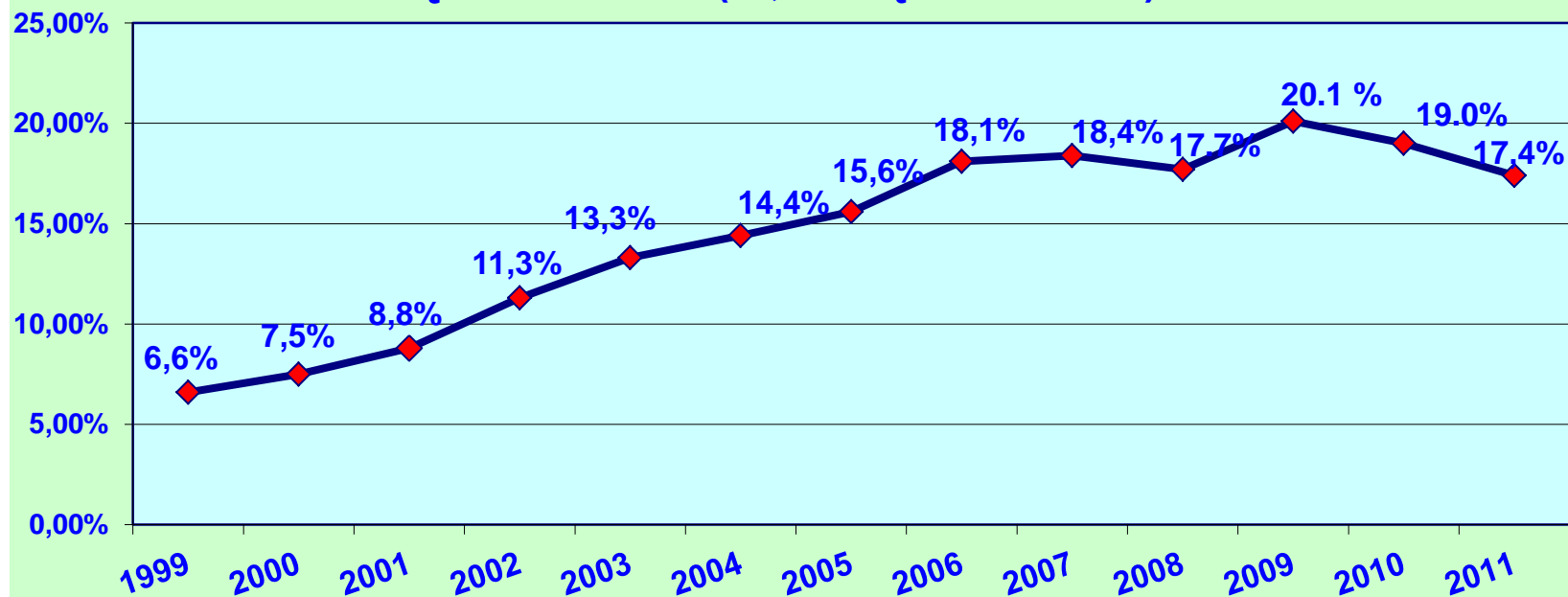
ASMENŲ, TURINČIŲ PSICHIKOS IR ELGESIO SUTRIKIMŲ VARTOJANT NARKOTINES AR PSICHOAKTYVIAŠIAS MEDŽIAGAS, SKAIČIUS LAISVĖS ATĖMIMO VIETOSE KIEKVIENŲ METŲ SAUSIO 1 D.

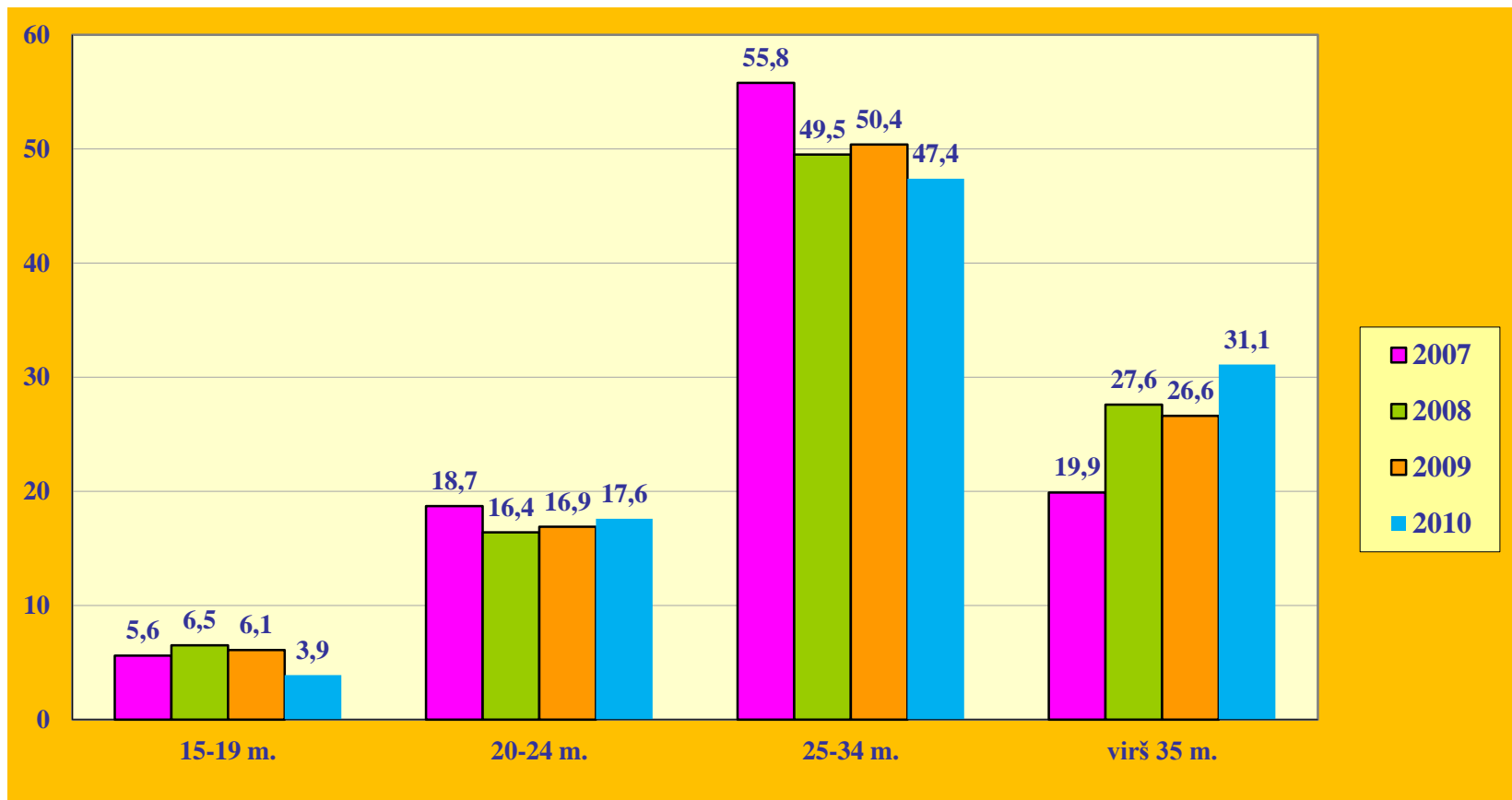
ASMENŲ, TURINČIŲ PSYCHIKOS IR ELGESIO SUTRIKIMŲ VARTOJANT NARKOTINES AR PSICHOAKTYVIAŠIAS MEDŽIAGAS, SKAIČIUS LAISVĖS ATĖMIMO VIETOSE

(%, metų sausio 1 d.)

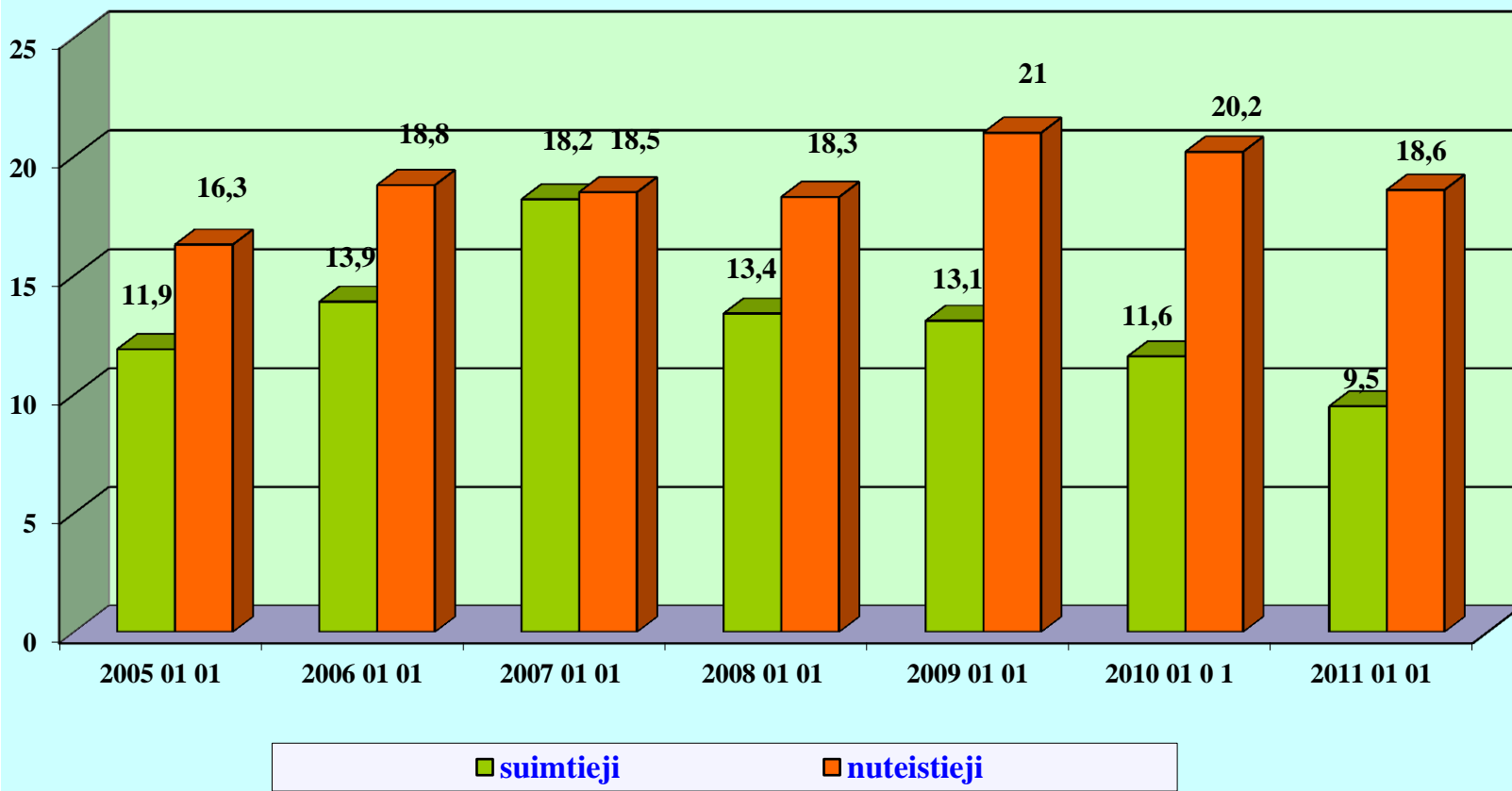
NARKOTIKŲ VARTOJIMAS LIETUVOS ĮKALINIMO ĮSTAIGOSE (% , metų sausio 1d.)

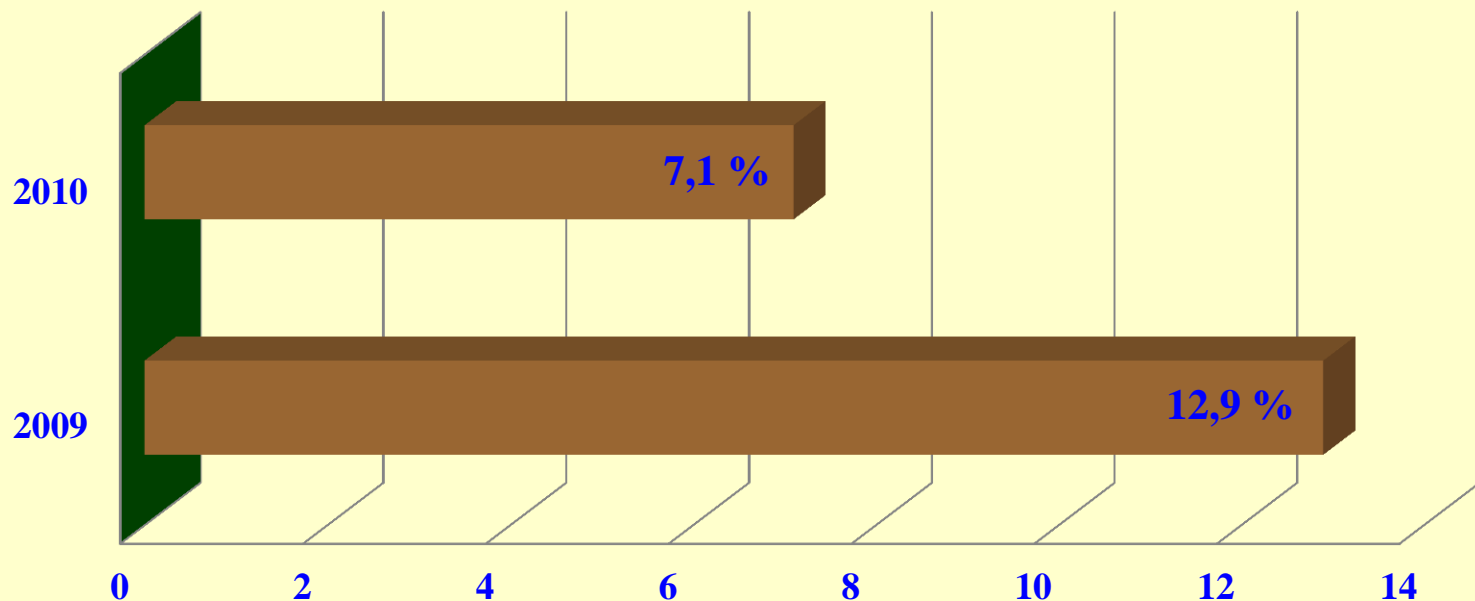
PSICHOAKTYVIAŠIAS MEDŽIAGAS VARTOJANČIŲ SUITŲJŲ IR NUTEISTŲJŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL AMŽIAUS GRUPES (%)

PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMAS SUIMTŲJŲ IR NUTEISTŲJŲ TARPE (%)

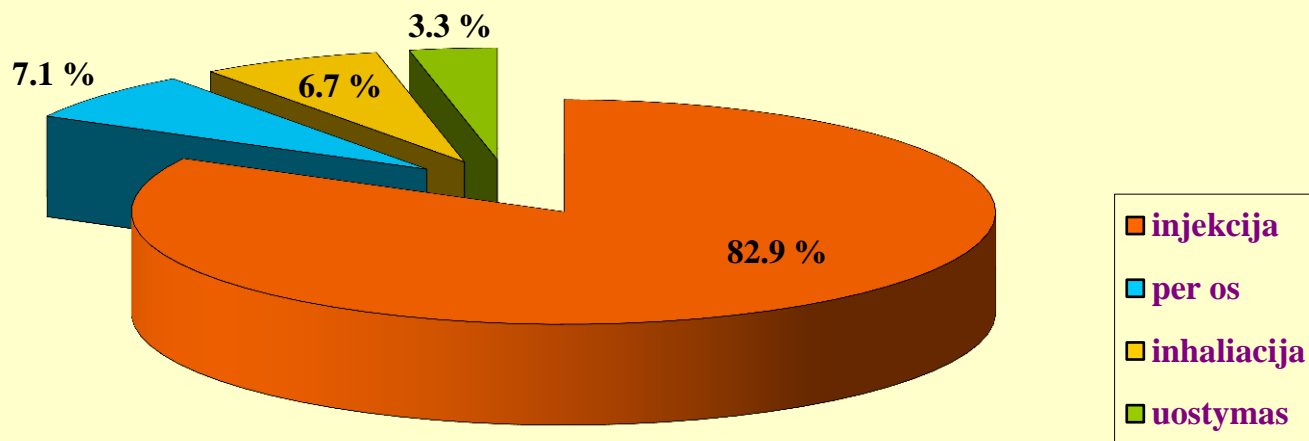
**NAUJAI DIAGNOZUOTI ATVEJAI (%)
NUO VISŲ PATEKUSIŲJŲ, KURIEMS
DIAGNOZUOTOS PSICHIKOS IR ELGESIO
SUTRIKIMŲ VARTOJANT PSICHOAKTYVIAŠIAS
MEDŽIAGAS DIAGNOZĖS**

NARKOTINĖS IR PSICHOTROPINĖS MEDŽIAGOS VARTOJAMOS LAISVĖS ATĖMIMO VIETOSE (%)

	2001	2002	2003	2004	2005	006	2007	2008	2009	2010
Opioidai	79,9	75,6	66,7	57,1	42,0	36,0	44,2	40,8	46,8	49,6
Kanabinoidai	0,7	1,0	0,8	1,6	2,6	4,4	3,4	4,0	3,8	3,5
Raminamieji ir migdomieji	1,8	3,2	6,2	3,9	1,5	1,5	1,1	0,9	0,9	1
Kokainas	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,06
Stimuliatoriai	3,4	2,6	4,5	9,7	11,9	8,7	8,1	8,2	8,2	8,5
Haliucinogenai	0,1	0,1	-	0,1	0,2	0,5	0,2	0,5	0,3	0,3
Lakios medžiagos	2,1	3,0	3,6	2,4	2,0	1,5	1,2	1,0	0,5	0,3
Keli narkotikai	11,4	14,4	18,1	25,0	39,6	47,0	41,7	44,7	39,4	36,6

NARKOTINIŲ IR PSICHOTROPINIŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO BŪDAI LAISVĖS ATĖMIMO VIETOSE 2010 m.

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOS LAISVĖS ATĖMIMO VIETOSE

- **Patekus į laisvės atėmimo vietas apžiūri gydytojai;**
- **Esant nusiskundimams ir nustatius, kad yra abstinencijos reiškiniai guldomi į Laisvės atėmimo vietų ligoninės Psichiatrijos skyrių;**
- **Nuimami fizinės abstinencijos reiškiniai per 1–2 savaites;**
- **Išrašomi iš stacionaro į įstaigas, kur paslaugas teikia įstaigų sveikatos priežiūros tarnybose dirbantys gydytojai psichiatrai ir psichologai.**

Lietuvos įkalinimo įstaigos vykdo narkomanijos prevencijos priemones

- **Pagrindinės šios veiklos kryptys:**
- **nuteistųjų reabilitacinės veiklos plėtra ir efektyvinimas**
- **nuteistųjų švietimas ir įstaigų personalo kvalifikacijos kėlimas**
- **psichotropinių medžiagų patekimo į laisvės atėmimo įstaigas užkardymo gerinimas**

Socialinę ir psichologinę priklausomų asmenų reabilitaciją vykdo

- **Psichologinių tarnybų specialistai: 37 etatai, 31 užimtas**
- **Socialinės reabilitacijos skyriaus darbuotojai: 202 etatai, 194 užimti**
- **Sveikatos priežiūros tarnybos specialistai: 275 etatai, 244 užimti**
- įstaigoms, kurios vykdo nuteistųjų, priklausomų nuo psichiką veikiančių medžiagų, reabilitacijos programas, 2010 m. buvo papildytas **Socialinės reabilitacijos skyriaus etatų sąrašas vyresniojo psichologo ir psichologo etatais**

Socialinės – psichologinės programos

- **emocijų valdymas**
- **konfliktų sprendimo įgūdžių formavimas**
- **bendravimo gebėjimų lavinimas**

Socialinės – psichologinės programos

- **Psichologinių tarnybų vykdomose programose dalyvavo 1029 nuteistieji**
- **Socialinės reabilitacijos skyrių vykdomose 159 užimtumo ir švietėjiškose programose dalyvavo 3581 nuteistasis**
- **Ypatingas dėmesys skiriamas priklausomų nuo psichiką veikiančių medžiagų asmenų motyvavimui dalyvauti psichologinėse ir užimtumo programose**

Kartotinio nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo metodikos

- **OASys** – nuteistųjų vertinimo sistema, skirta įvertinti teisės pažeidėjo kartotinio nusikalstamo elgesio riziką, susieti įvertinimą su pataisos planu, nustatyti pokyčius priežiūros/bausmės vykdymo periodu
- **HCR-20** – metodika, kuri prognozuoja smurtinių nusikaltimų riziką
- **PCL:SV** – psichopatijos lygmens nustatymo metodika, turinti dideles prognostines galimybes, be to PCL:SV vertinimo rezultatai būtini vertinant smurtinių ir seksualinių nusikaltimų riziką
- **SVR-20** – vertina seksualinių nusikaltimų riziką
- **SARA** – metodika, leidžianti įvertinti kartotinio smurtinio elgesio šeimoje prieš moterį riziką

Mąstymo ir elgesio korekcinės programos

- **EQUIP** (grupinė darbo su nuteistais nepilnamečiais programa) (trukmė – 42 val.);
- „**Tik tu ir aš**“ (individuali nusikalstamo elgesio keitimo programa) (trukmė – 24 val.);
- „**Elgesys-Pokalbis-Pasikeitimas**“ (individuali motyvacijos keisti netinkamą elgesį programa) (trukmė – apie 11 val.);
- Seksualiai nusikaltusių asmenų terapijos programa **SeNAT**

Priklausomų asmenų motyvavimas blaiviam gyvenimui

- Anoniminių Alkoholikų (AA) ir Anoniminių narkomanų (AN) grupės, dirbančios pagal Minesotos 12-kos žingsnių programą – visuose pataisos namuose
- Reabilitacinės grupės – Alytaus PN, Panevėžio PN, Pravieniškių PN-AK, Vilniaus PN

Priklausomų asmenų reabilitacijos grupės programa

- **Programos tikslai:**
- 1) padėti nuteistajam gydytis nuo priklausomybės
- 2) padėti nuteistajam pagerinti savo gyvenimo kokybę, emocinę, psichinę bei fizinę būseną
- 3) padėti nuteistajam formuoti sveiko ir blaivaus žmogaus gyvenimo įgūdžius

Priklausomų asmenų reabilitacijos grupės programa

- **Programos etapai:**
- 1) išanginė grupė (3 mėn. ambulatoriniai užsiėmimai)
- 2) intensyvi motyvacinė-educacinė terapija (12 dienų)
- 3) narkomanų reabilitacijos grupė (12 mėn. stacionari programa)

Priklausomų asmenų reabilitacijos grupės programa

- **Programos efektyvumo vertinimas:**
- 1) subjektyviai, t. y. per kliento pokyčių vertinimą pataisos namuose (adaptyvus elgesys, tinkamas kontaktas su personalu bei kitais nuteistaisiais, priklausomybės kaip asmeninės problemos suvokimas ir pan.)
- 2) objektyviai – išlikimas blaiviu visą programos laikotarpį

Priklausomų asmenų reabilitacijos grupės programa

- **Programos veiklos:**
- 1) organizuojami edukaciniai užsiėmimai priklausomybių tematika
- 2) organizuojami terapiniai užsiėmimai/grupės
- 3) vykdomos individualios konsultacijos
- 4) vyksta savipagalbos grupės (AA ir AN)

Programos plėtra į kitas pataisos įstaigas

2011 m. numatyta parengti 12 bausmių vykdymo sistemos specialistų, gebančių vykdyti specifines, programos vykdymui būtinas funkcijas:

3 pareigūnai dalyvaus Stepono Batoro fondo organizuojamame seminare Varšuvoje

9 pareigūnai kels kvalifikaciją kalinių narkomanų reabilitacijos centre Barčeve

Vykdomi įžanginės grupės ambulatorinių užsiėmimų tiksliniai mokymai visų pataisos namų darbuotojams

Darbas pataisos inspekcijose

- Teikiama informacija apie įstaigas, kuriose galima gydytis nuo priklausomybių ligų ir kurios teikia socialines paslaugas
- Bendradarbiavimas su priklausomybės ligų centrais, reabilitacijos centrais ir bendruomenėmis
- Programos „Tik tu ir aš“ Psichoaktyvių medžiagų vartojimo modulio užsiėmimai

Ačiū už dėmesį!